

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Ferran Esquilache Martí

Correu electrònic: ferran.esquilache@uab.cat

Equip docent

Helena Kirchner Granell

Raúl Muñoz Céspedes

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Lectura en anglès. Maneig d'eines informàtiques de dibuix

Objectius

Conèixer l'estat de la qüestió dels estudis arqueològics sobre els paisatges medievals i d'època moderna; familiaritzar-se amb les tècniques pròpies de l'estudi dels espais camperols preindustrials; relacionar les investigacions arqueològiques amb les grans qüestions historiogràfiques sobre el camperolat de l'època medieval i moderna; conèixer les característiques generals de les agricultures medievals i els registres arqueològics i textuais que les fan recognoscibles

Resultats d'aprenentatge

1. CM16 (Competència) Aplicar les eines d'anàlisi i gestió de l'espai al disseny metodològic dels treballs d'arqueologia bàsica i aplicada.
2. CM17 (Competència) Identificar els processos de construcció dels espais socials (territori i paisatge) en el passat, reconeixent l'empremta antròpica als medis naturals, per a integrar-los a les explicacions del passat.

3. KM26 (Coneixement) Reconèixer les aportacions de l'arquitectura, la geografia, la geologia i les disciplines del paleoambient, així com els recursos SIG i els desenvolupaments informàtics de bases de dades, per a un desenvolupament integral de l'arqueologia.
4. KM27 (Coneixement) Identificar arqueològicament la plasmació a l'espai dels processos històrics i socials integrant una perspectiva espacial d'anàlisi a diverses escales, des de l'àmbit regional fins a l'intern a l'assentament.
5. SM26 (Habilitat) Analitzar les societats del passat a partir de la comprensió del patró de dispersió i ubicació espacial de les restes arqueològiques.
6. SM27 (Habilitat) Demostrar el potencial patrimonial i científic d'espais arqueològics, a escala d'assentament i a escala regional o de paisatge cultural.
7. SM28 (Habilitat) Aplicar els recursos cartogràfics, lidar, SIG i de geobases de dades per a la representació i la gestió d'informació arqueològica, així com la divulgació del patrimoni.
8. SM29 (Habilitat) Utilitzar les geobases de dades i els recursos SIG en el treball de camp en arqueologia, així com en l'estudi dels materials i dels contextos arqueològics.

Continguts

Teoria

1. Introducció: per què una arqueologia del paisatge medieval i modern
2. La transició des de l'Antiguitat: el paisatge a l'Europa de l'alta edat mitjana
3. Els canvis introduïts pel feudalisme en l'organització i gestió del paisatge
4. Un nou model de paisatge: la societat d'al-Andalus i el món islàmic
5. L'impacte de les conquestes feudals en el paisatge de la baixa edat mitjana
6. Les transformacions del paisatge en època moderna a Europa i Amèrica

Pràctiques d'aula

- Exercicis amb tecnologia SIG
- Realització d'un treball amb documentació escrita, bibliografia, cartografia i fotografia aèria

Pràctiques de camp

- Realització d'una activitat de camp i de la corresponent memòria

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques dirigides pel professorat; exercicis de pràctiques d'aula	39	1,56	CM17, KM26, KM27, SM26, SM27
Estudi personal; realització dels treballs requerits en avaluació	75	3	CM16, CM17, KM26, KM27, SM26, SM27, SM28, SM29
Tipus: Supervisades			
Tutories d'orientació per a la confecció dels treballs (orals i escrits) i per a la preparació del contingut teòric i pràctic	25	1	CM16, CM17, KM26, KM27, SM26, SM27

Dirigides: classes teòriques i pràctiques

Supervisades: plantejament i resolució d'exercicis pràctics; realització de les pràctiques de camp.

Autònomes: llegir i interpretar estudis arqueològics sobre el territori, el poblament o els espais agraris; desenvolupar la capacitat d'anàlisi i de síntesi; comunicar oralment i per escrit; fer exercicis teòrics i pràctics.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes compleixin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Dues proves escrites parcials (teoria)	50%	3	0,12	CM17, KM26, KM27, SM26, SM27
Exercicis pràctics a l'aula (PAUL)	30%	5	0,2	CM16, CM17, KM27, SM26, SM28, SM29
Informe de les Pràctiques de Camp	20%	3	0,12	CM16, CM17, KM26, KM27, SM26, SM27, SM28, SM29

1. Teoria: Una prova escrita dividida en dos exàmens parcials --> 50% de la nota final (25% cada examen)
2. PAUL: Un exercici pràctic --> 30% de la nota final
3. PCAM: Un informe de les pràctiques de camp --> 20% de la nota final

La nota final mínima per aprovar l'assignatura és 5, que serà una mitjana proporcional entre totes les proves avaluatives. Només podran fer mitjana per a la nota final les notes iguals o superiors a 5 en les proves de teoria i iguals o superior a 3'5 en les altres proves de pràctiques. Una nota inferior comportarà anar a recuperació. Les proves o exercicis avaluable amb una nota inferior a 3 ja no es podran recuperar i l'assignatura estarà suspesa directament.

L'estudiant que no realitzi tots els exàmens d'avaluació programats o no es presenti a activitats d'avaluació obligatòria per un valor mínim corresponent a un 60% de la nota final serà qualificat amb un "No Avaluable", i no es podrà presentar a la recuperació.

Les pràctiques de camp no es podran recuperar.

En cas que es realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'una prova o exercici d'avaluació la nota serà un 0, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en les proves o exercicis d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En aquesta assignatura no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestetat acadèmica i comporta que l'activitat s'avaluï amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

En el moment de realització de cada activitat d'avaluació, s'informarà l'alumnat del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Bibliografia

Araneda, Edgardo (2002). "Usos de Sistemas de Información Geográficos y análisis espacial en arqueología: Proyecciones y limitaciones". *Estudios Atacameños*, 22, 59-76.

Ballesteros Arias, Paula; Kirchner, Helena; Eiroa, Jorge; Fernández Mier, Margarita; Ortega Ortega, Julian; Quirós Castillo, José Antonio; Retamero, Fèlix; Sitjes, Eugènia; Torró, Josep; Vigil-Escalera Guirado, Alfonso (2010). "Por una arqueología agraria de las sociedades medievales hispánicas. Propuesta de un protocolo de investigación". En H. Kirchner, ed., *Por una arqueología agraria: perspectivas de investigación sobre espacios de cultivo en las sociedades medievales hispánicas*. Archeopress, Oxford, p. 185-202.

Baydal, Vicent; Esquilache, Ferran, eds. (2023). *La herencia reconstruida. Crecimiento agrario y transformaciones del paisaje tras las conquistas de al-Andalus (siglos XII-XVI)*. Universitat Jaume I, Castelló de la Plana.

Chouquer, Gérard (2015). *Les parcellaires médiévaux en Émilie et Romagne. Centuriation et trames coaxiales*. París: France Internationale pour l'Expertise Foncière.

Esquilache, Ferran (2018). *Els constructors de l'Horta de València. Origen, evolució i estructura social d'una gran horta andalusina entre els segles VIII i XIII*. PUV, València.

Fernández Mier, Margarita (2018). "De la Arqueología del paisaje a la Arqueología Agraria". Juan Antonio Quirós Ed. *Treinta años de arqueología medieval en España*. Archaeopress, Oxford, 225-270.

Kirchner, Helena (2020). "Arqueología del campesinado en época alto medieval. Reflexiones y propuestas". *Imago Temporis Medium Aevum*, 14, p.462-497.

Lavigne, Cédric (2002). *Essai sur la planification agraire au Moyen Age*. Ausonius, Burdeos.

Ligang, C., i Xuben, W. (2014). "GIS for Archaeological data". *International Journal on Smart Sensing and Intelligent Systems*, 7(3), p. 1347-1363.

Martín Viso, Iñaki (2025). *Las miradas y las prácticas. Perspectivas sobre los paisajes rurales del Occidente medieval*. Editorial Universidad de Cadiz, Cadiz.

Quirós, J.A. ed. (2016) *Social complexity in Early Medieval rural communities. The North-Western Iberia*. Archaeopress, Oxford.

Torró, Josep; Guinot, Enric, eds. (2012). *Hidráulica agraria y sociedad feudal. Prácticas, técnicas, espacios*. PUV, València.

Torró, Josep; Guinot, Enric, eds. (2018). *Trigo y ovejas. El impacto de las conquistas en los paisajes andalusíes (siglos XI-XVI)*. PUV, València.

Vigil, Alfonso et al. (2013). "Horrea, barns and silos. Storage and incomes in Early Medieval Europe. Bilbao". *Documentos de Arqueología Medieval*, 5.

Programari

No

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PCAM) Pràctiques de camp	11	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PCAM) Pràctiques de camp	12	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt